

Praktische informatie over de 'top-bar hive'

Eindelijk, lattenboeken!

Bart de Coo

Vorig jaar en dit jaar verschenen er maar liefst drie boeken die de lattenimker blind kan aanschaffen. Even ter informatie, een lattenimker is een imker die met een zgn. (top)lattenkast werkt, waarbij de bijen hun raat aan alleen een bovenlat vastbouwen. Tot op heden moesten we het doen met 'The barefoot bee-keeper' van Phil Chandler (2010), een boek dat zich eerder liet lezen als een pamflet voor een bepaalde omgang met en zekere visie op de bij en de bijenteelt, dan als een praktische handleiding. Met twee Amerikaanse en een Duitse uitgave is daarin verandering gekomen.

Crowder en Harrell

In 2012 verschenen de beide Amerikaanse boeken. De eerste is 'Top-bar beekeeping, organic practices and health' van de partners Les Crowder en Heather Harrell. Crowder is de imker, Harrell de schrijfster. Op grond van de toevoeging 'organic' zal de ervaren imker onmiddellijk begrijpen dat Crowder en Harrell de lattenkast beschouwen als bijenwoning die goed past bij hun kijk op de bijenteelt. Afgezien daarvan is het boek vooral praktisch van aard. Dit boek is een echt beginnersboek. De hoofdstukindeling is klassiek.

Voordat ze het over de bedrijfsmethode gaan hebben, eerst het nodige over de honingbij, het gereedschap en de basale handelingen. Na de bespreking van de mogelijke bedrijfsmethoden volgt natuurlijk een deel over honing, was, koninginnenteelt en drachtplanten. Middenin het boek staan uitgebreide en zeer heldere schematische voorstellingen die de verschillende handelingen illustreren. Het kleine boekje is dun, maar grondig, praktisch en gedetailleerd. Zoals gezegd, een prima boek voor de startende lattenimker.

Mangum

Van een héél andere orde is het volumineuze gevaarte 'Top-Bar Hive Beekeeping: Wisdom and Pleasure Combined' van de Amerikaanse wetenschapper Wyatt A. Mangum, eveneens uit 2012. Lezers van The American Beejournal zullen hem kennen als vaste medewerker van dat blad en als kenner van allerlei historische aspecten van de bijenteelt in de VS. Afgezien daarvan bezit de man maar liefst 200 lattenkasten, die hij overwegend inzet voor de bestuiving van bijvoorbeeld katoenvelden. Die leveren ook nog eens aanzienlijke hoeveelheden honing op(!). Zijn boek is zeer persoonlijk van aard, in die zin dat hij zeer nauwkeurig beschrijft hoe hij, en alleen hij, het lattenimkeren aanpakt.

Het hart van het boek is het vijfde hoofdstuk 'Colony management', dat Mangum in een YouTube filmpje beschrijft als 'a book in a book'. Hij heeft nadrukkelijk een publiek van ervaren imkers op het oog. Alle uitleg rondom bijvoorbeeld het maken van kunstzwermen of de koninginnenteelt blijven achterwege; de technieken veronderstelt Mangum als bekend. De Nederlandse spaarkastimker rolt bij Mangum van de ene verbazing in de andere. Reizen met open vlieggaten? Moeren invoeren zonder kooitje? Overwinteren zonder dak? Kasten van gedroogde zonnebloemenstengels? Het boek wemelt van de ideeën. Menig ouwe rot in het imkersvak zal zich bijna geïntimideerd voelen door Mangums overrompelende hoeveelheid kennis en ervaring.

De hele bedrijfsmethode van Mangum is vooral spotgoedkoop en brutaal simpel. Wie geld wil verdienen met bijen, om te beginnen door zo min mogelijk te investeren, boort met dit boek een goudmijn aan. De persoonlijke aanpak brengt ook veel anekdotes en zo nu en dan een zekere wijdloopigheid met zich mee, wat wel eens leidt tot doorbladeren. Het is geschreven in bloemrijk proza, dat de Nederlandse lezer veel meer op de proef stelt dan het boek van Crowder en Harrell. Ook in dat opzicht is Mangum voor gevorderden.

Frölich

En net toen we dachten dat we genoeg lattenleesvoer hadden voor de komende tien jaar, verscheen onlangs 'Bienenkiste, Korb und Einfachbeuten' onder redactie van Friedrich Pohl, de bekende Duitse wetenschapper en auteur van verschillende publicaties over de bijen en de bijenteelt. Hij laat verschillende experts aan het woord over verschillende 'Einfachbeuten'. Achtereenvolgens zijn dat de 'Bienenkiste', de ronde korf (fraai hoofdstuk!), de Warrékast, de lattenkast en de Golzkast (in het vorige nummer van Bijenhouden uitvoerig besproken door Jan Charpentier). Het hoofdstuk over de lattenkast komt op rekening van Guido Frölich. Wie met Google wel eens gezocht heeft op 'top bar hive' moet zijn

uitgebreide site 'top-bar-hive.de' gevonden en bekeken hebben. Frölich gebruikt zelf vooral de term 'Oberträgerbeuten', in weerwil van de naam van zijn site. Mensen die vertrouwd zijn met de site van Frölich zullen sommige foto's in het boek herkennen.

Het hoofdstuk is zoals alle hoofdstukken kort maar krachtig. Vooral de ervaren imker die wel eens wat anders wil dan raampjes, zal aan een half woord genoeg hebben, zo lijken de auteurs te redeneren. Frölich heeft, kortom, weinig toe te voegen aan Crowder en Harrell en Mangum. Hij lijkt ze ook niet gelezen te hebben, getuige een aantal beweringen die door de Amerikanen wel heel overtuigend weerlegd worden. Je zou volgens Frölich met de lattenkast niet kunnen reizen en de kast zou ongeschikt zijn voor 'Massentrachten', zoals het koolzaad en de heide. 'Typischerweise' zou de lattenkast de vlieggaten aan de lange zijde hebben, zodat er sprake is van 'koude bouw'. Allebei onjuist, vraag maar aan de Amerikanen. Wie een snelle en goede indruk wil krijgen van wat er te koop is op het gebied van de 'Einfachbeuten', heeft voorlopig aan Frölich en de zijnen meer dan genoeg. Wie op grond van Frölichs verhaal met de lattenkast verder wil, moet toch eerst even de oceaan over.

Als Frölich in een klein alineaatje de plaats van de lattenkast in de moderne imkerij bespreekt, dan zegt hij: "Weltweit gibt es (...) im Hobbybereich in Industrieländern einen Trend zu Oberträgerbeuten (...)" Ik denk dat Frölich dat goed gezien heeft. ●

De beschreven boeken zijn:

Crowder, Les en Harrell, Heather. 2012. Top-Bar Beekeeping: Organic practices for honeybee health. White River Junction (Vermont, VS): Chelsea Green Publishing. (Te bestellen via Crowders site fortheLoveofbees.com)

Mangum, Wyatt A. 2012. Top-Bar Hive Beekeeping: Wisdom & Pleasure Combined. Bowling Green, Virginia, USA: Stinging Drone Publications 2012. (Te bestellen via Mangums site tbhsbywam.com)

Pohl, Friedrich (red.) 2013. Bienenkiste, Korb und Einfachbeuten. Uitgeverij Kosmos. Bijvoorbeeld te bestellen bij Duitse bijenpost-orderbedrijven, zoals Holtermann of Bienen-Voigt & Warnholz)

Meer weten over de Golzkast?

In het septembernummer van Bijenhouden stond een beschrijving van de Golzkast zoals opgetekend uit de mond van Jan Charpentier. Wilt u meer weten? U kunt hem mailen: charpbij@planet.nl